

ЗОРАН С. МАЧКИЋ

Бањалука

Информативни прилог

УДК 930.25(497.6PC)"2023"

COBISS.RS-ID 139923201

10.7251/GUARS2315353M

ИЗ РАДА УДРУЖЕЊА АРХИВСКИХ РАДНИКА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ У 2023. ГОДИНИ

Крајем 2022. из штампе је изашао четрнаести број “Гласника Удружења архивских радника Републике Српске”, који је окупио 12 сарадника и донио 22 прилога, и то: 1. Архивистика (1), 2. Историографија (5), 3. Објављивање грађе (2), 4. Прикази и осврти (11), 5. Библиографија (1), 6. Извјештај о раду Удружења (1) и 7. In memoriam (1).

Поводом обиљежавања 70 година постојања и рада Архива Републике Српске, а у издању Архива и Удружења архивских радника Републике Српске, објављена је књига др Бојана Стојнића “Архив Републике Српске 1953–2023”. Рецензенти књиге су архивски савјетници др Владан Вуклиш и Небојша Радмановић. Књига садржи сљедећа поглавља: *Предговор, Архив у Бањалуци, Архив у Добоју, Архив у Фочи, Организациона структура архивске мреже, Смјештај и опрема, Запослени, Архивска грађа и књижни фонд, Научна и културно-просвјетна дјелатност, Архивски прописи, Међуархивска и међународна сарадња, Удружење архивских радника Републике Српске, Попис архивских фондова и збирки, Списак запослених, Summary, Zusammenfassung, Резюме и Скраћенице.*

Друго допуњено издање луксузне монографије др Зорана Пејашиновића “Бан Милосављевић. Прича о човјеку који је Бањој Луци обистинио име” објављена је у издању Архива Републике Српске, Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске и Удружења архивских радника Републике Српске. Рецензенти монографије су проф. др Боривоје Милошевић и др Владан Вуклиш. Монографија доноси биографију Светислава Т. Милосављевића а, осим *Увода* и *Предговора*, садржи три велике цјелине: *Од ђака до министра, Бан Врбаске бановине (1929–1934)* и *Поново у Београду*. Монографија је промовисана у препуној Вијећници ЈУ Бански двор – Културни центар у Бањалуци 22. јуна 2023. На промоцији су говорили Душан Поповић, др Боривоје Милошевић, др Владан Вуклиш и др Зоран Пејашиновић.

Архив Републике Српске, Удружење архивских радника Републике Српске и Културно-образовни центар Нови Град објавили су “Фотомонографију Милана Карановића” аутора доц. др Мирослава Дрљаче, мр Лебибе Џеко и проф др. Боривоја Милошевића. Рецензенти фотомонографије су проф. др Бошко М. Бранковић и проф. Драго Вејновић.

Удружење архивских радника и Архив Републике Српске објавили су монографију “Дипломатија Хрвоја Вукчића Хрватинића”, аутора проф. др

Аранђела Смиљанића. Рецензенти монографије су проф. др Марко Шуица и проф. др Снежана Божанић. Монографија представља оригиналан истраживачки рад који обрађује дипломатско-политичке теме позног средњег вијека, прије свега из области историје средњовјековне босанске државе.

Архив и Удружење архивских радника Републике Српске објавили су књигу “Војвода Мићо Љубибратић Херцеговац (1839–1889). Споменица”, коју је приредио Рене Гremo (René Grémaux). Рецензенти споменице су др Боровоје Милошевић и др Радован Субић. Приређивач је текст подијелио у више цјелина: од уводне ријечи и основних биографских података о Љубибратићу, преко некролога и послуже смрти објављених цртица о знаменитом војводи, до савремених историографских радова и извода из раније објављене архивске грађе о Љубибратићу. Посебно интересантан је ликовни додатак, који коначно заокружују библиографски подаци.

У издању Удружења архивских радника Републике Српске, Архива Републике Српске и Међуопштинског историјског архива у Чачку објављено је фототипско издање књиге Недељка П. Гиздавића “Српска африкијада”, које су приредили Нада Петровић и Лела Павловић, историчари и архивски савјетници. У српској историографији мало је одредница које упућују на боравак Српске војске у сјеверној Африци током Великог рата. Један од ријетких који се бавио животом српских војника у Бизерти, у Тунису, био је Недељко П. Гиздавић, књижевник и професор, који је написао књигу “Српска африкијада” и објавио је 1922. у Београду, у Штампарији “Будућност”.

Промоција књига Ренеа Гremoа у Галерији Музеја Херцеговине у Требињу 13. децембра 2023.

Архив и Удружење архивских радника Републике Српске објавили су књигу “Громогласно амазонство једне холандске фрајле: Жана Меркус (Jeanne

Merkus) у Херцеговини и Србији за време устанка и рата 1875–76. Грађа и прилози”. Књигу је приредио, предговор и дио прилога написао Рене Гremo. Ова књига се фокусира на балкански период живота Жане Меркус (1839–1897) и садржи све расположиве изворне документе на српском, хрватском и другим словенским језицима. Поред тога, обухваћени су и текстови писани локалним нарјечјима, у којима су (јужно)словенски историчари, публицисти, новинари, pjesници и романописци изнијели мишљења о њој.

У сарадњи Историјског архива Ужице, Архива Војводине, Архива Републике Српске и Удружења архивских радника Републике Српске објављено је треће издање књиге Момчила Вуковића Бирчанина “Вук Караџић: Револуционар српског књижевног језика (1787–1864)”. Адаптацију текста за ово издање урадила је Весна Лучић. Рецензенти књиге су др Боровоје Милошевић и др Љиљана Костић. Књига је подијељена у 20 подналова, кроз које аутор разматра најважније дијелове Вуковог живота и стваралаштва, од рођења у Тршићу, код Лознице, 1787, до смрти у Бечу 1864. године. Дјело је обogaћено библиографијом најважнијих Вукових дјела и списком кориштене литературе.

Капиталну научноистраживачку студију “Саслушања српских избеглица” објавили су Удружење архивских радника, Архив Републике Српске и Архив Војводине. Студија је објављена у оквиру посебне едиције “Сведочења”, а обухвата уводну студију и шест зборника докумената. Аутор уводне студије и приређивач зборника је угледни историчар др Вељко Ђурић Мишина. Рецензенти уводне студије су др Бојан Димитријевић, др Радован Пилиповић и др Александар Стојановић. Промоција ове студије одржана је у Вијећници ЈУ Бански двор – Културни центар 25. децембра 2023. На промоцији су говорили др Бојан Стојнић, Ивана Гојковић, др Бојан Б. Димитријевић, проф. др Горан Латиновић и др Вељко Ђурић Мишина.

Архив и Удружење архивских радника Републике Српске објавили су монографију “Траговима прошлости: Српско просвјетно и културно друштво 'Просвјета' у Босанском Петровцу” аутора проф. др Бошка М. Бранковића. Рецензенти монографије су др Драга Мاستиловић, др Боровоје Милошевић и др Радован Пилиповић. Монографија је подијељена у двије основне цјелине, једна до прве забране рада СПКД “Просвјета” почетком Првог свјетског рата, и друга, која почиње обномом рада Друштва након Првог свјетског рата и друге забране рада 1949. године.

У издању Архива и Удружења архивских радника Републике Српске објављена је монографија “Ревеник (од Градине до Кадињаче)” аутора проф. др Аранђела Ј. Смиљанића. Рецензенти монографије су др Драгиша Д. Васић и др Бошко М. Бранковић. Монографија овог села у Општини Босански Петровац је обима 716 страница текста са готово невјероватне 2.604 напомене. Настала је као резултат седмогодишњег истраживачког рада аутора, који је користио необјављене историјске изворе из архива, надгробне натписе, објављене изворе, релевантну литературу и усмене изјаве.

Међу бројним публикацијама објављеним прошле године, велику пажњу привукла је монографија др Бојана Б. Димитријевића “Војска брза као вјетар: Војска Републике Српске у рату 1992–1995”, објављена у издању Архива Војводине, Института за савремену историју из Београда, Архива Републике Српске и Удружења архивских радника Републике Српске. Рецензенти монографије су др Милан Гулић и др Марко Милетић.

Музеј Козаре у Приједору, Национални парк Козара, Архив Републике Српске и Удружење архивских радника Републике Српске објавили су монографију “У борби рођене: Допринос жена Козаре Народноослободилачкој борби” ауторки мср Ведране Адамовић и Марине Љубичић Богуновић. Рецензије потписују др Владан Вуклиш и мср Сандра Лукић. Монографија је подијељена у неколико већих цјелина, уз уобичајени предговор, увод, списак извора и литературе, закључак и богате прилоге који се односе на имена погинулих и преживјелих жена у Народноослободилачкој борби. Ово дјело представља важно историјско свједочанство о промјени улоге жена у току и након Другог свјетског рата.

Изразито успјешна 2023. на пољу издавачке дјелатности завршена је објављивањем књиге “Др Емил Гаврила: Дјеловање међу Србима Босне и Херцеговине”, чији је аутор и приређивач др Гојко Маловић. Издавачи књиге су Историјски архив Града Новог Сада, Архив Републике Српске и Удружење архивских радника Републике Српске. Осим са краћом Гаврилином биографијом, читаоци имају прилику да се упознају са садржајем сва четири царска меморандума (1896, 1897, 1900, 1902), Уставом црквене и школске самоуправе српско-православног народа у Босни и Херцеговини те неколико Гаврилиних текстова посвећених знаменитим српским народним првацима из БиХ. Поговор за ову књигу написао је др Боровоје Милошевић.

Наконведеног поступка ревизије статуса, Рјешењем Министарства просвјете и културе, број 07.06/052-36/19 од 3. јула 2023, Удружењу је признат статус репрезентативног струковног удружења за архивску дјелатност.

Комисија за полагање испита за раднике на пословима заштите документарне грађе ван архива организовала је 12 испита и о томе кандидатима издала прописане сертификате.

Чланица Удружења Анђела Аћимовић је 24. априла положила стручни архивски испит и стекла звање реставратора-конзерватора, док је Данило Зеџ 23. новембра 2023. стекао звање архивисте.

На приједлог Комисије за стручна архивска звања, Рјешењем председника Удружења од 19. априла 2023. признато је звање архивског савјетника др Владану Вуклишу.

Истог дана признато је звање вишег архивисте мр Маријани Тодоровић Билић, мр Горану Ђурану, Мирјани Иванић, Верици Јосиповић и Љубици Ећимовић.

Комисија за полагање стручног испита за раднике на пословима заштите јавне документарне грађе ван архива провела је поступак продужења сертификата за четири лица.

У организацији Удружења архивских радника Републике Српске и Архива Републике Српске, у Хотелу “Лавина” на Јахорини је 10–12. маја одржан 17. семинар “Канцеларијско, архивско и електронско пословање”, којем је присуствовало 40 полазника.

Осамнаестом семинару, одржаном 11–13. октобра 2023. у Хотелу “Кардијал” у Бањи Врућици, присуствовало је 50 учесника.

Чланови Удружења су у протеклом периоду пружили стручну помоћ бројним установама и привредним друштвима (Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Аутопутеви Републике Српске, Агенција за аграрна плаћања, Агенција за безбједност саобраћаја, Комисија за концесије Републике Српске, Завод “Др Мирослав Зотовић”, Иновациони центар Бањалука, ДУИФ “Кристал-инвест” АД Бањалука, Машински факултет Бањалука, “Добојпутеви” – у стечају, “Меридијан” АД Бањалука, УНИС Фабрика цијеви Дервента, Земљорадничка задруга Ситнеши – у стечају, МГ “Минд” Мркоњић Град, “Мркоњићпутеви” Мркоњић Град, Општина Челинац, Техничка школа Добој, ОШ “Доситеј Обрадовић” Добој и др.).

У организацији Покрајинског архива у Марибору у Раденцима је 24–26. маја 2023. одржано међународно савјетовање архивских радника “*Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja*”, којем је присуствовало више од 60 учесника из 23 архива и шест европских држава. Савјетовању су присуствовали и чланови Удружења др Бојан Стојнић, мр Маријана Тодоровић Билић, Саша Ђукић и Душан Поповић.

Удружење је у извјештајном периоду остварило и значајне међународне контакте.

У Архиву Војводине у Новом Саду је 25. јануара 2023. приређена промоција тротомног дјела “Покатоличавање Срба – Прекрштавања на подручју Загребачке надбискупије између 1941. и 1945. године” аутора Филипа Шкиљана. Дјело је објављено крајем 2022. године, а представља заједнички издавачки подухват Архива Војводине, Српског народног вијећа – Архива Срба у Хрватској и Архива Републике Српске. Промоцији су присуствовали предсједник Удружења архивских радника Архива Републике Српске Душан Поповић и предсједник Управног одбора др Бојан Стојнић.

Историјски архив “Тимочке крајине” у Зајечару је 11–12. априла 2023. обиљежио 75 година постојања и рада отварањем нове сталне поставке изложбе архивских докумената посвећене Николи Пашићу и изложбе архивских докумената “Кроз историју Зајечара 1833–1933”, промоцијом књиге “Зајечарски бастioni” и свечаном академијом. Обиљежавању јубилеја присуствовали су др Бојан Стојнић и Душан Поповић.

На позив игумана манастира Хиландар г. Методија, Душан Поповић и др Бојан Стојнић посјетили су од 7–10. јуна 2023. Свету Гору и Свету царску

српску лавру манастир Хиландар. Том приликом братству манастира поклонили су наша капитална издања и дигитализовану и одштампану на пергаменту Оснивачку повељу манастира Хиландар.

Историјски архив у Ужицу обиљежио је 9–10. октобра 2023. 75 година успјешног рада свечаном академијом, изложбом архивских докумената “Записни дуб” и промоцијом књига “Коло српских сестара – Ужице: Мисија доброте (1921–2022)” и “Први век Слободе”. Обиљежавању јубилеја присуствовали су др Бојан Стојнић и Душан Поповић.

Архивистичко друштво Србије, Државни архив Србије и Историјски архив “Топлица” из Прокупља, а под покровитељством Министарства културе Републике Србије, организовали су у хотелу “Планинка” у Куршумлијској Бањи 11–13. октобра 2023. Седмо међународно архивистичко савјетовање под насловом “Архиви инспиришу”, којем је присуствовало преко 200 учесника из пет земаља. Делегацију Републике Српске представљали су чланови Удружења др Бојан Стојнић, др Владан Вуклиш и Душан Поповић.

Државни архив Србије је 21. децембра 2023. изложбом, промоцијом и свечаном академијом обиљежио 125 година постојања и рада. Поводом овог великог јубилеја и поводом Дана архива у Србији додијељена је Архиву Републике Српске “Сребрна плакета” Државног архива Србије. Обиљежавању јубилеја присуствовали су чланови Удружења Душан Поповић и др Бојан Стојнић.

Осамнаести семинар у Теслићу

Удружење је успјешно учествовало на конкурсима за суфинансирање културне дјелатности (конкурси Управе за сарадњу са дијаспором и Србима у региону, Министарства културе Србије, Града Бањалуке, Министарства цивилних послова и комуникација БиХ, Фонда Војводина, “Заштита и промоција културног наслеђа”).